

Rabbi Mandel Partnership Dedicated
לזכות רפואה וישועה מרדכי בן שרה רינה

לזכות ר' מאיר בן לאה

BITACHON WEEKLY

מקץ - חנוכה

MENUCHAS HANEFESH

NOTHING IS IMPOSSIBLE

THE KEY TO ANSWERED TEFILLOS

THE POWER OF POSITIVE THINKING

RECOGNIZING YOUR POTENTIAL

by Rabbi Yehuda Mandel

TO RECEIVE BITACHON WEEKLY BY EMAIL SEND A REQUEST TO:

thenewbitachonweekly@gmail.com

For Dedications call
(732) 363 – 1180

The Weekly Vaad can be heard

on Kol Halashon

(718) 906 – 6400

Option 1, 4, 93

www.kolhalashon.com

And now available on:

Bitachon Hotline

"A Life of Bitachon"

(732) 719 – 3898

Rabbi Mandel can also be heard on Kav Hashgacha Pratis 518-613-0140

Yiddish #122 Hebrew #222 English #322

The new edition of Bitachon Weekly is researched and edited by
Rabbi Yaakov Shur

לזכרון עולם בהיכל ה'

לזכר נשמות

נחמן בן זאב קהת משה
יטלא בת יהודה
אהרן בן יהודה אריה הכהן
טאבא בת ביילא
שרגא פייבל בן משה יוסף
גבריאאל בן פנחס
רחל בת נחמן
משה בן פנחס

לזכותן של

שרה יהודית בת ביילא
חיה פערל בת ביילא

BITACHON WEEKLY

פרשת מקץ – חנוכה
תשפ"ג

IN THIS ISSUE

- THE SECRET OF SUCCESS: BEING REAL ABOUT HASHEM
- WHEN A PERSON WORKS ON KOSHER GA'AVA, HE ACTUALLY BECOMES GREAT
- BY VIEWING EVERYTHING IN YOUR LIFE POSITIVELY, YOU BECOME AN *ISH MATZLIACH*
- YOU BLOSSOM ONLY THROUGH YOUR SUFFERING
- UNFORTUNATE ISSUES IN LIFE ARE A GIFT TO MAKE YOU INTO A GIANT AND *ADAM GADOL*
- OVERCOMING TEMPTATION: SELF-CONTROL IS THE TICKET TO ROYALTY
- EVERY TINY ATTEMPT FOR SELF-CONTROL IS CONSIDERED PRICELESS GOLD
- DURING HIS WORST TIMES, A *TZADDIK'S* BITACHON GIVES HIM TRUE SIMCHA
- CHANUKAH: A PERSON SHOULD ALWAYS FEEL LIKE HE'S IMPROVING AND SHTEIGING EVERY DAY
- THE ESSENCE OF CHANUKAH: JUST BEING THANKFUL ALL DAY
- WHEN YOU THANK FOR *NISSIM*, YOU GET MORE *NISSIM*: KEEP THANKING AND HAVE A HAPPY LIFE
- WHEN YOU WORK ON *HODA'AH*, YOU ARE BREAKING ALL YOUR BAD *MIDDOS* [AND EXPECT BLESSINGS]
- CHANUKAH INSPIRES US TO BE ALIVE WITH *RUACH* AND FIRE IN OUR *AVODAS HASHEM*
- STORIES OF NOVARDOK: DEALING WITH SETBACKS

פרשת מקץ

בְּלִעְדֵי אֱלֹקִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרָעָה מֵאֵז

The Secret of Success

BEING REAL ABOUT HASHEM

Look how *Yosef* talks: "It's beyond me; only Hashem will respond to *Paroh's* welfare". *Yosef* has a one-track mind. Nothing exists in his world except for Hashem. The *Shechina* was much more involved with him [*Chazal*¹] for which we can give credit to his *Tzaros*². In every word *Yosef* says, he is constantly telling *Paroh* how Hashem is revealing information to him via his dreams. ** And the reason *Paroh* had the dream twice is because Hashem is in a hurry to begin the seven years. In *Yosef's* world, every inch is a message from Hashem. No wonder he was such an astounding success, and wherever he goes he becomes #1 [e.g. in *Potiphar's* house, in jail, and eventually he becomes king!]. Now we know the secret of success! ***

His *Emuna* rubs off on *Paroh*, who says to his **nation of lowly Egyptians**: Can we find another person like *Yosef*, in whom rests the spirit of Hashem? And then he tells *Yosef*: "Since Hashem has informed you etc. there is no one like you!" *Paroh* sounds like a *Tzaddik* with: שֶׁמֶי שְׁמִי שְׁגִיר the name of Hashem routinely on his lips. ****

Because *Yosef* is so real about Hashem, it spreads even to the lowest people!

When *Yosef* told the wife of *Potiphar*:

R' Chaim Mordechai Wainkrantz

It would be a sin to Hashem, it sounds strange, since he had just told her that he can't go against her husband who had been so nice to him. How does Hashem get involved? *****

It says that *Potiphar*, the *Rasha*, noticed how Hashem was giving *Yosef* astounding success. *Chazal* say³ that *Yosef* would go around whispering, and *Potiphar* asked him about this [maybe he's doing magic??]. *Yosef* explained that he davens with every move he makes, that he should find favor in the eyes of *Potiphar*. It says: Potiphar saw that Hashem was with *Yosef*. *Yosef* was real in his *Emuna*, and he was an "open book" **who lived the truth; that every move you make, is really Hashem.** *****

So when he said: I would be sinning to Hashem, he was telling the wife of *Potiphar*: "Just as I need to be a mensch to *Potiphar* who treated me well, so too I must be nice to Hashem, who caused your husband to be nice". Someone once mentioned to R' Wainkrantz *Zatzal* that he comes late to davening. R' Wainkrantz was beside himself: "How can you do this to Hashem??" *****

R' Wainkrantz would learn *Chovos Halvavos* for hours at a time. This is what *Chovos Halvavos* does to you; **It makes you have a real relationship with**

¹ פרקי רבי אליעזר [פרק לט] ר' פנחס אומר, שרתה רוח הקדש על יוסף מנעוריו ועד יום מותו, והיתה מנהגת אותו בכל דבר חכמה, כרועה שהוא מנהיג את צאנו, שנאמר [תהלים פב] רעה ישלח אל האזינה נהג בצאן יוסף.

ובראשית רבה [פד] נהיה ה' את יוסף [לטב] הא עם שאר שבטים לאו? אמר ר' יודן, [משל למה הדבר דומה] לבהמה, שהיה לפניו שנים עשרה בהמות טעונות יין, נכנסה אחת מהם לחנותו של גוי, הניח י"א והלך לו אחריה. אמרו לו: מה אתה מניח י"א והולך לך אחרי האחת? אמר להם: אלו ברשות הרבים הם, ואיני חושש להן שמה יעשה יין נסך. כך, אלו גדולים וברשות אביהם, אבל זה שהוא קטן וברשות עצמו, לפיכך נהיה ה' את יוסף.

² כתב בש"ך עה"ת יוסף הורד מצרֵימה [לטא] בגימטריא שכינה.

³ תנחומא [וישב פרק ח] זה שאמר הכתוב [ירמיה יז] ברוך הַבְּכֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בֶּה'. את מוצא כיון שהיה בבית רבו, נהיה ה' את יוסף נהיה איש מצליח וגו' ונראה אֲדָנִי כִּי ה' אֱתוֹ וגו', וכי פוטיפר רשע היה רואה שהקב"ה עמו? ומה הוא "כי ה' אֱתוֹ"? אלא שלא היה שמו של הקב"ה זו מפיו, היה נכנס לשמשו והוא היה מלחש ואומר: רבון העולם, אתה הוא בטחוני, אתה הוא פטרוני, תנני לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי ובעיני פוטיפר אדוני! ופוטיפר אומר לו: מה אתה מלחש? שמה כשפים אתה עושה לי? והוא משיבו: לא, אלא אני מתפלל שאמצא חן בעיניך. לפיכך כתיב: ונראה אֲדָנִי כִּי ה' אֱתוֹ.

Hashem. There is nothing in the universe as precious as this. Notice how the *Shevotim* also kept saying: **מָה זֹאת עָשָׂה אֱלֹקִים לָנוּ מִבְּכֹה** Why has Hashem done this to us? [almost ignoring *Yosef*].

אין נבון וחקם כמוך מא לט

When A Person Works on Kosher *Ga'ava*, He Actually Becomes Great

Paroh said to *Yosef*: "There is nobody like you." Notice how earlier in *Potiphar's* house, *Yosef* had said: **אֵינְנוּ גְדוֹל בְּבֵית הַזֶּה מִמֶּנִּי וַיֵּשֶׁב** *No one in this house is as great as me!* And back home, he had a dream with **everybody** bowing down to him, including his own parents! R' Yerucham Levovitz *Zatzal* says⁴ that just as an *Anav* feels like **everyone** is greater than him, so too **the person working on kosher *Ga'ava*** [as it says: **וַיִּגְבֶּה לְבוּ בְּדֶרֶךְ ה'** he lifted his heart in the service of Hashem] **believes that nobody is as good as he is.** **

By Viewing Everything In Your Life Positively, You Become an *Ish Matzliach*

What was the secret of *Yosef's* astounding

success? It says that *Yosef* was an *Ish Matzliach*, and the *K'sav Sofer* explains⁵ that he viewed everything in his life positively; i.e. he always said "*HaKol L'tovah*". Every "bad" thing is really good; either for a *Kapara* on sins, or sooner or later only good will come out of the present "problem". ***

It's all up to you! **יִצְלִי הָעֶקֶשׁ** *The stubborn one will succeed!* Keep insisting that every red light, disappointment, and aggravation; is good. The more you do it, the more success! You need to set aside time for *Mussar* to do this. R' Elya Svei *Zatzal* told his *Talmidim* that without *Mussar*, people don't really *Shteig*. I heard this quoted in his name **many** times. ****

Keep calling yourself an *Ish Matzliach* every day all over again! Every negative **מַחֲשָׁבָה** *thought, word, or action; say: "It's only good"*. And since the *Yetzer Hara* renews its battle against you each day, you need a new *Mussar Seder* and a new declaration constantly. I know people who changed their entire lives around with the power of consistent *Mussar*. *****

⁴ דעת תורה [לימודי מוסרי התורה מאת רבנו הגאון החסיד אור עולם מרן ירוחם הלוי ליוואוויץ וצוקללה"ה, אשר לימד לרבים בישיבה הקדושה דמיר, בפרשת נח, מאמרים עמ' עד] **שכמו שיש מדת ענוה שהיא בתחתית המדרגה עד אין שיעור, כמו כן יש מדת הגדלות שהיא למעלה עד אין שיעור, ושאינן סותרות זה לזה, אלא אדרבה, מחייבות ומכריחות זו"ל וכו' וזה חידוש גדול, להיות אדם מחזיק במדת הגדלות, ובמדת הגדלות שם אין אף חוט השערה של שפלות וענוה. לכן מלך אין מלמדים כלל מן הענוה והשפלות, לבן מלך מלמדים מלכות וממשלה, ובממשלה צריך שלא תתערב בה אף משהו של שפלות. סוד המושל הוא כי הכל כאין וכלא נגדו, אינו מתחשב עם כל דבר, במלוכה אין שום משוא פנים, שרים הנם אצלו כעבדים ממש וכו'. שאול המלך ע"ה שכתוב עליו [שמואל א, יג] בן שנה בְּמִלְכוֹ, ואמרו חז"ל [יומא כב ב] כבן שנה שלא טעם טעם חטא, והיה [נִחְבָּא אֶל הַכְּלִים] [שם י כב] בתכלית הענוה, והנה היתה התביעה עליו על שמחל על כבודו, ולא מיחה בעת [נִיבְּזָהוּ נִיְהִי כְּמַחְרִישׁ] [שם י כז] וברש"י שם ביומא: "נענש שאול לבא לידי דבר שעליו ניטל ממנו מלכות מפני שמתחילת מלכותו מחל על כבודו וגילה על עצמו שאינו כדאי למלוך". לפי מדרגתו היתה חסר לו **במדת הגדלות, ששם הוא הסוד שלא להתפעל משום איש, הכל הנם בטלים ומבוטלים נגדי, אני הנני למעלה מכל, ושום דבר לא יכול לעצור בעדו, וכשהיה חסר לו כל זה הנה אבד מלכותו. ואמנם הכתוב בפירוש תובעו על זה, כי על כן נאמר [שם טו יז] וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם קָטַן אֶתָּה בְּעֵינַי רֹאשׁ שְׂבָטִי יִשְׂרָאֵל אֶתָּה וכו'. הנה מזה כי כמו שלקיום התורה צריך ענוה ושפלות, כמו כן יתכן לעבור על כל התורה כולה דוקא בענוה, כשחסרים במדת הגדלות והגבהות. ובגמרא שבת [ל ב] רבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר להו מילתא דבדיחותא ובדחו רבנן. הנה בדח והתלוצץ מכל הבא בידו, היינו לבטל כל עלמא כולא בתכלית, והענין כי עשה זה כדי לרומםם ולהכניסם לרבנן בסוד הגדלות, כי היא ההקדמה לתורה, והוא מה שאמרו ז"ל [אבות ו א] כי תורה "מגדלת ומרוממתו על כל המעשים" וכו'. **הקרב ללמוד תורה עם כל השפלות שלו, הוא לא יצלח.** זוהי הבחינה של "וקא בדחי רבנן", ליצנותא דע"ז, ויגבה לבו בדרכי ה'.****

⁵ כתב סופר עה"פ נְהִי ה' אֶת יוֹסֵף נְהִי אִישׁ מְצִלִים נְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמָּצְרִי [לט ב] אמרו חז"ל [שבת ל ב] אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה. וצריך להבין למה לא, וכי כאיש א-ל שיכזב וימאס במי שפניו זועפות, ולבו בקרבו נשבר שמתרחק ממנו? הלא ה' ישכון את דכא ושפל רוח! אלא הוא הדבר אשר דברנו במקום אחר, כי מי שהוא בשלימות אמונת אומן כי הכל מהשי"ת ומאתו לא תצא הרעות, לא יכאב לבו ולא תתבלבל מחשבתו אם יחלה או אם יבואו עליו אחד מן המקרים לא טובים לפי שעה וראות עין אדם, ומי שדואג כואב ונאנח ומצטער, חסרון אמונה והבטחון הוא, ואיש כזה אין ראוי שתשרה עליו שכינה כי חסרון השלימות הוא. ויפה אמרו אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה, [היינו] מי שמחה לבו ובטוח בה' כי לטב עבדו, אע"פ שאינו רואה איך ומה. והיינו נְהִי ה' אֶת יוֹסֵף נְהִי אִישׁ מְצִלִים נְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמָּצְרִי, **דקרא מספר בשבחו של יוסף שהיה ה' עמו תמיד גם כשהיה בעת צרה** שהיה עבד לאדוניו, הגם שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה, **משום שראה יוסף עצמו כאיש מצליח**, שדרכיו מצליחים כשהיה בבית אדוניו המצרי, **כי האמין שמאת ה' היתה זאת לו לטובתו** להטיב אחריתו וקבל הכל בשמחה ובטוב לב. והיינו נְהִי ה' אֶת יוֹסֵף **ולא זה שכינה מאתו**, משום נְהִי אִישׁ מְצִלִים נְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו, ראה עצמו איש מצליח ושש לבו ותגל נפשו.

ה' צִלָּךְ. You are the author of your condition. Hashem reciprocates to you like your shadow. Hashem will reward your efforts, and make you a super *Mutzlach*, like He did to *Yosef HaTzaddik*. Especially if you continue despite all kinds of “proofs” in the other direction. This is true *Malchus*; when you aren't *Nis'pael* from negative situations.

וְאֵת שֵׁם הַשְּׁנִי קָרָא אֶפְרַיִם כִּי הִפְרִי אֱלֹקִים בְּאֶרֶץ עֲנִי מֵאֵל

You Blossom Only Through Your Suffering
Yosef named his son “*Efraim*”, to remember that he blossomed in the land of his suffering. The *Malbim* explains⁶ that Hashem made *Yosef* great **only** in the land of his suffering; had *Yosef* not been sold to *Mitzrayim*, he would never have become such a giant person who saved the world from starvation!

The stone of *Shevet Yosef* on the *Choshen* is the *Shoham*. These beautiful black stones are found in the Nile River in *Mitzrayim*⁷. We can suggest that just as his beautiful stone is only found in *Mitzrayim*, so too his greatness came about only in *Mitzrayim*.

Every person has his “*Mitzrayim*”, i.e. his unfortunate issues in life [*Mitzrayim* comes from the word *Meitzar* constraint]. You were created to see how you will deal with your personal *Mitzrayim*. When you grow and accomplish in *Torah* or *Middos* despite your handicap, **then** you're a great person. The same is true if you can go against your evil nature, **even a drop**, you are then very special. If you see only good in your “peckel”, then you are a true *Adam Gadol*. [But don't go looking for trouble!]. **

Unfortunate Issues in Life Are a Gift to Make You into A Giant and Adam Gadol
When a person is having success in Ruchaniyus, and suddenly finds himself with an issue which takes him away from his Torah or other Avodas Hashem, he needs more Tefila and Bitachon to overcome his problems. This is a Chesed from Hashem, who wants to make him TRULY great.

It's mindboggling that *Yosef's* brothers actually **helped** him, by hurting and selling him. This is the real truth.

So don't be angry at all the people who are hurting or embarrassing you. Realize that Hashem is in charge, and He is letting them do what they are doing to you. Forgive them, since Hashem is doing the very best possible thing for you.

וַיִּסְר פְּרָעָה אֶת טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף מֵאֵל

Overcoming Temptation: Self-Control Is the Ticket to Royalty

Chazal say⁸ that *Yosef's* hands, neck, and body which refused to succumb to temptation with the wife of *Potiphar*, were now adorned with the glorious signs of royalty. This is a tremendous inspiration for us all, to work on self-control in all areas as much as possible. **

On the word: וַיִּמָּאֵן [that *Yosef* refused to listen to her], there is a *Shalsheles* followed by a *P'sik* [stop sign]. It means that he was adamant. His refusal was constant and definitive. There wasn't the slightest: אִם יִנָּא contemplation that he would have any *Shaychus* with being involved

⁶ פירוש המלבי"ם עה"פ וַיִּקְרָא יוֹסֵף [מא נא] מספר צדקת יוסף, שמן קריאת שמות בניו מבואר שעשה סימנים לעצמו שלא ישכח ימי עניו בעת הטובה, וזה דרך השלמים, שמטעם זה נצטוינו לאכול מצות ומרורים לבלי שמורים לזכר הגלות בעת החירות, כי הגלות סבת החירות והרעה תביא את הטובה, וכמ"ש ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה, על כן קרא שם הבכור מנשה, כדואג על שנשה את עמלו ובית אביו ומצטער על זה, ושם השני קרא אפרים, להורות כי הפרה ה' רק בארץ עניו, שהעוני גרם את גדלותו.

⁷ בראשית ב יא-יב. שם האֶחָד פִּישׁוֹן [הוא נילוס נהר מצרים. רש"י] הוא הסֶכֶב וגו' שם הַדֹּלֶחַ וְאָבֶן הַשֵּׁהָם.

⁸ בראשית רבה [צ ג] וַיִּאֱמָר פְּרָעָה אֶל יוֹסֵף וגו' וַיִּסְר פְּרָעָה וגו' א"ר שמעון בן גמליאל יוסף משלו נתנו לו. פיו שלא נשק בעבירה, וְעַל פִּיךָ יִשָּׁק כָּל עַמִּי. גופו שלא נגע בעבירה, וַיִּלְבֹּשׁ אֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ. צוארו שלא הרכין לעבירה, וַיִּשָּׂם רֶבֶד הַנֶּהָב עַל צִנָּאוֹ. ידי שלא משמשו בעבירה, וַיִּסְר פְּרָעָה אֶת טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף. רגליו שלא פסעו בעבירה, ייתון וירכבו על קרוכין וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמִרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר לוֹ. מחשבה שלא חשבה בעבירה, תבא ותקרא חכמה וַיִּקְרָאוּ לִפְנֵי אֶבְרָהָם, אב בחכמה ורך בשנים.

with her. The *Netziv* says⁹ that all her pleadings were worthless to him, and all the explanations he gave her [that it would be disloyal to her husband, etc.] were just for her. But *Yosef* was 1,000% positive and consistent. ***

The *Malbim* however, says¹⁰ that: *וְיָמָּץ* he withheld means that he only **said** that he wasn't interested, but in his heart he really wanted [otherwise the *Passuk* would have said: *וְלֹא אָבָה* he wanted nothing to do with]. Both of these *Pshat'im* can be *M'chazek* a person. Some people need encouragement since they are disturbed about their base desires; for them the *Malbim's* *Pshat* is a *Chizuk*. Others though, need direction how ideally a *Yid* should feel about these things; and for them we have the *Netziv*. ****

Every Tiny Attempt for Self-Control Is Considered Priceless Gold

For many of us, both *Pshat'im* are *Gevaldig*. Many people need loads of *Chizuk* not to be *Nis'pael* from *Yeridos*. *Yeridos* can harm a person's self-image, and cause him to start calling himself a *Rasha*, *Chas V'shalom*, when the truth is just the opposite, since he is trying so hard to overcome his *Yetzer Hara*. *****

Those who try a lot, with loads of struggles and frustrations, are often *Tzaddikim G'murim*. The *Steipler Zatzal* said¹¹ that every tiny attempt for self-control when a person is "in the mud", in *Shamayim* is considered priceless gold.

וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לְמָה הִרְעַתָּם לִי מִזֶּה

During His Worst Times, A *Tzaddik's* Bitachon Gives Him True *Simcha*

Notice how until now he is called *Yaakov* [which symbolizes a depressed *Matzav*]. Now, when the worst part is coming and he is so upset about losing *Binyamin*, he suddenly turns into *Yisroel* [meaning *Simcha*!]. This shows us how **a person never knows what's really happening in his life, and when we think the worst things are taking place, actually the truth is just the opposite!** **

All our problems, worries, and weaknesses etc. are really *Gevaldig*; and often, much more precious than all those "good times" in our lives! *RSRH Zatzal* says¹² that the reason why *Yaakov* now switched to *Yisroel* was because he was no longer in a *Matzav* of *Safek* doubt anymore, since he had just decided that he must definitely send *Binyamin*. Even during his worst situations, a *Tzaddik* doesn't really worry, since he knows that in the end Hashem will take care of him. He has *Bitachon*! ***

The *Passuk* says: גּוֹל עַל ה' דִּרְכְּךָ וּבִטָּח Whatever is too difficult for you, "roll over" to Hashem! As long as he doesn't have a *Safek*, a *Tzaddik* doesn't really mind having *Tzaros*! וְאֵין שִׂמְחָה There is no *Simcha* as great

⁹ העמק דבר להנצי"ב עה"פ ו' נקמאן [לט ח] העיד הכתוב שהוא בלי שום טעם מאן לעשות בעילתו בעילת זנות, אלא שהוכרח לתת לאשת אדוניו טעמים כמוסים מזה.

¹⁰ פירוש המלבי"ם עה"פ ו' נקמאן [לט ח] יש הבדל בין מאן ובין לא אבה, שלא אבה הוא בלב, וימאן הוא בפה, שהגם שאבה בלב, כבש את יצרו. ¹¹ אגרות ורשימות קהלות יעקב [מאת רבינו הגדול מרן הקהלות יעקב, יצא לאור ע"י נכדו ר' משה זכריה בן שאול ברזם, ב"ב תשעח, חלק ששי, עמ' צז] עוד ידיעה נחוצה מאוד, כי הצעירים רואים בספרים הק' רק חומר העון, אבל גודל עוצם קדושת [השכר] של המתגבר על יצרו בעת התגברות התאוה לא מבואר כ"כ בספה"ק. ובאמת כפי הרגיל אצל צעירים לומדי תורה הוא עפ"י רוב שהרבה פעמים הם נכשלים רח"ל, אבל הרבה פעמים הם מתגברים על התאוה הבוררת, וזה הוא זכות גדול ועצום ונורא מאוד מאוד מאוד. ובזכות אותם פעמים שהוא מתגבר על התאוה יזכה אח"כ לתקן הכל בעה"י, ויתקדש שם שמים ע"י מעשיו.

¹² פירוש הגאון מוהר"ר רבי שמשון בן הר"ר רפאל הירש זללה"ה, עה"פ ו' נקמאן [מג ו] עד כה, מאז אבדן יוסף, נזכר תמיד "יעקב". שכן "יעקב" מציין את מצב הלב הנדכה, את תחושת התלות והירידה, באשר האדם "צולע" אחרי המאורעות ואינו עובר לפניהם, אלא נגרר אחריהם. ואולם היהודי האמתי רק יחוש דכאון כל עוד אין הוא יודע מה יעשה. שני דברים בלבד מעיקים על היהודי הישר: א. אשמה, ב. הספק, מה עליו לעשות, לא "מה יבא עליו?". כל עוד יעקב מסופק, וסבור שאסור לו לשלוח את בנימין, הרי הוא מופיע כ"יעקב". אך משעה שההכרח הגמור נתברר לו יפה - חיי בנימין בסכנה, בין יישאר בין ילך עמם - הרי הוא זוקף את קומתו והופך ל"ישראל". משעה שהיהודי יודע שכוחות אנוש לא יעזרו לו, הרי הוא קורא על עצמו: "גול על ה'" וגו' [תהלים לו ה] העולה על כוחותיו - "גול" אל ה'. דוקא את הדבר הקשה, אך בלתי הנמנע, הוא יעשה באומץ רענן; שכן במקום שתקצר יד האדם, דוקא שם תתחיל "שררת האל" - שם "ישראל" ערב לה. משום כך אין בפיו תלונה, אך הוא מתרעם עליהם על שהזכירו ללא צורך את אחיהם הצעיר לפני העריץ המצרי.

as clarity. **His Bitachon gives him true Simcha, no matter how difficult his life may be! He always has that unending feeling that there is a light at the end of the tunnel!**

חנוכה

חנוך"ה, נוטריקון ח' גרות והלכה בבית הלל A Person Should Always Feel Like He's Improving and Shteiging Every Day

The *Halacha* follows *Bais Hillel* who say that we **add** another *Ner* each night [as opposed to *Bais Shamai*, who start with eight and go downwards]. A person should always feel like he's *Shteiging*. Keep saying, "I'm improving every day!" The *Yetzer Hara* will keep showing you how you're failing, but don't listen! In fact, it's a **good** sign when you keep getting negative feelings about your progress, since: ה' צדיק בְּחֶן תְּהִלִּים יֵאָהֵב Hashem only tests a true Tzaddik!

וקבעו שמונת ימי חנוכה להודות ולהלל לשמך הגדול The Essence of Chanukah Is Just Being Thankful All Day

Chanukah is a unique *Yom Tov* in the fact that the *Yeshua* was *Ruchaniyus'dik*. Why is it that the *Yom Tov* of *Ruchaniyus* is celebrated with *Hallel*

and *Hoda'ah*? Actually, every *Yom Tov* is a "Thank You" situation, expressed by doing different *Mitzvos*. But *Chanukah* is completely just "Thank You"; this is the name and the essence of the *Chag*. Like the *Mashgiach* of Lakewood, R' Nossan Wachtfogel *Zatzal* said¹³: The whole *Avoda* of *Chanukah* is just being thankful all day.

People think that being thankful is a nice *Midda*, and just another *Mitzva* and *Midda Tova*. Actually, *Rashi* says¹⁴ that being thankful means being close to Hashem. *Ruchaniyus* means thankfulness! Those who *Kvetch* are unfortunately distant from Hashem, which is what causes all *Tzaros*.

And they say in the name of Rav Shach *Zatzal*, that the reason for: ה' צדיק וְרַע לוֹ the suffering of the *Tzaddikim* is because the "Tzaddik" doesn't thank Hashem a billion times a day! The *Gr"a* says¹⁵ that the *Churban* was caused by *Sin'as Chinam*, since *Sin'as Chinam* is rooted in a lack of *Bitachon*. Having *Bitachon* means being happy with every part of your life, i.e. *Sameach B'chelko*. Those who are dissatisfied are sort of "not in agreement" with Hashem! They have "different" and "better" ideas!

A person who is really *Sameach B'chelko* doesn't hate people, because he doesn't envy them, no matter how successful they are [whether in

¹³ לקט רשימות [ממרן המשגיח דליקווד רבנו נתן מאיר וואכטפוגל צוק"ל, נכתב על ידי תלמידו הר' ראובן הכסטר שליט"א, חנוכה עמ' ק', התפקיד של חנוכה] אמר המשגיח, כל מועד יש לו תפקיד. בפסח, זמן חרותנו. בשבועות, זמן מתן תורתנו. ובחנוכה כתוב מפורש "וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל!!" אין תפקיד אחר, רק להודות ולהלל.

¹⁴ רש"י [ברכות ד ב, ד"ה זה הסומך] וסמיכת גאולה לתפלה רמזה דוד בספר תהלים, דכתיב ה' צורי וגואלי [תהלים יט] וסמיך ליה יענך ה' ביום צרה [תהלים כ], ואמרינן בברכות ירושלמי [פרק א] מי שאינו סומך גאולה לתפלה, למה הוא דומה? לאוהבו של מלך שבא ודפק על פתחו של מלך, יצא המלך ומצאו שהפליג, אף הוא הפליג. אלא יהיה אדם מקרב להקדוש ברוך הוא אליו ומרצהו בתשבחות וקלוסיין של יציאת מצרים, והוא מתקרב אליו, ובעודו קרוב אליו יש לו לתבוע צרכיו.

¹⁵ ביאור הגר"א לאגדות דסבא דבי אתונא: ובגמל וארנבת ושפן סימן טהרה שלהם מעלה גרה, וסימן טומאה שאינו מפרים פרסה, ובחזיר להיפך, והענין כמ"ש במדרש [ויקרא רבה יג ה] גמל זו מלכות בבל, ארנבת זו מלכות יון, חזיר זו מלכות אדום. ואמרו [יומא ט ב] ראשונים עדיפי או אחרונים עדיפי, ואמרו ראשונים עדיפי, אדרבה אחרונים עדיפי דעסקי בתורה, תנו עיניכם בבירה. והענין כי ראשונים שנתגלה עוונם נתגלה קיצם אחרונים שלא נתגלה עוונם לא נתגלה קיצם, והטעם כי הראשונים היו מעשיהם הטובים טמונים ועוונותיהם גלויים כי לבם היה טוב, ואחרונים להיפך, ורחמנא ליבא בעי כמ"ש [סנהדרין קו ב] רבותא למיבעי בעי, בשני דרב יהודה [כולי תנויי בניקין וכו'] ורב יהודה שליף מסאני ואתא מיטרא, ואנן צווחינן וליכא דמשגח בן, אלא הקב"ה ליבא בעי, דכתיב וה' יראה ללבב] ואמרו ראשונים שהיה בהם עבודה זרה גילוי עריות שפיכות דמים, אלא שתלו בטחונם בהקב"ה, נמצא כי מעשיהם רע מאד שכולן ביהרג ואל יעבור עבירות חמורות שבתורה, ולבם היה טוב מאד שמעלת הבטחון על כולם, ואחרונים עסקו בתורה ובגמילות חסדים ומפני מה חרבה? מפני שנאת חנם, ללמדך ששקולה שנאת חנם וכו', והוא מחוסר הבטחון, שכל הקנאה והשנאה ממנו, ולכן ראשונים הוגלו בשלש מלכויות שסימן טהרה שלהם מבפנים וסימן טומאה שלהם מבחוץ, ואחרונים בגלות אדום שנמשלה לחזיר שהוא בהיפך, והוא פושט טלפיו להראות סימני טהרה שלו ושבע תועבות בליבו, וכן הוא בגלות זו מדתן של הערב רב 'ונעשה לנו שם' כנ"ל, וז"ש 'טובה צפרנך של ראשונים' סימן טומאה שלהם, 'מכריסן של אחרונים', והבן.

Ruchaniyus or Gashmiyus]. The *Torah* calls *Yaakov Avinu* אֱלֹהֵי יַעֲקֹב dweller of tents; he enjoyed his **own** home and was *Sameach B'chelko*. He didn't fly all over like *Eisav*, the: אִישׁ שְׂדֵה man of the field, who is always poking his nose into what's not his, and not minding his own business. *****

That's why *Yaakov* spent fourteen years building his home and enhancing **himself**, without envy like *Eisav* who is busy kidnapping **other** people's wives. The *Navi* says that *Eisav* is: וְעַכְרָתוֹ נִצָּח עִמּוֹס אִיא forever holding on to his wrath. He is always hating and fighting, since he feels that other people can harm him. Indeed, *Galus EDOM* is because of *Sin'as Chinam*, since this is *Eisav's* line. *****

The *Gr"a* says¹⁶ that the *Torah* was given mainly for us to achieve the *Midda* of *Bitachon*. Being *Sameach B'chelko* is *Mamash* everything, and it's hard work! That's why the days of *Chanukah* are days of *Hallel* and *Hoda'ah* [*Gemara*¹⁷] or *Hallel* and *Simcha* [*Rambam's* version of the *Gemara*¹⁸]. Notice how both versions agree that they are days of *Hallel*, since *Hallel* is an extreme thankfulness. *Hallel* means **shouting** in praise [similar to the word: הוֹלָלוֹת excitement]. **In order to**

really be a Sameach B'chelko, you need to scream how happy you are with what you have. *****

When you scream and are *Nis'pael* and overwhelmed over your good fortune, then it's easier to play down all the potential places of *Kin'ah* in your life; instead of being *Nis'pael* from that "millionaire" or that big *Baal Tzedaka*, or that "loud-mouth personality" who looks like he knows everything. *****

Even being *Nis'pael* from *Tzaddikim* and *Gedolei Yisroel* can be out of hand, if your *Hispa'alus* gives you *Kin'ah* without *To'eles* and causes depression, *Chas V'shalom*. So when you say *Hallel* on *Chanukah*, thank Hashem for all those *Nissim* of the *Chashmonaim*, and have in mind your own greatness; and grow in being *Sameach B'chelko*. *****

One may ask: Is *Chanukah* not a time for greatness in *Torah* and *Yiras Shamayim*, and "adding *Neiros*" and going "up" the *Mizbeach*? This is definitely 100% true, and you can daven for anything. Indeed, the holy *Seforim* say¹⁹ that the main *Bitachon* is for *Ruchaniyus*, and *Yosef* [whose name means to "add" and grow and improve] inspires us without end. R' Y. L. Bloch

¹⁶ הגר"א בביאורו למשלי עה"פ לקיוות בה' מקטקד [כב יט] ועיקר נתינתו התורה לישראל הוא כדי שישמחו בטחונם בה' וכו' והוא לפי שעיקר מהכל הוא הבטחון השלם והוא כלל כל המצות וכו' שזה אות על שריית השכינה בתוך בני ישראל.

¹⁷ שבת כא ב, מאי חנוכה? דתנו רבנן, בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון, דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון, שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמינים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים, לשנה אחרת קבעום ועשאוּם ימים טובים בהלל והודאה.

¹⁸ רמב"ם הלכות חנוכה [פרק ג הלכה ג] ומפני זה התקינו חכמים שבאותו הדור שיהיו שמונת הימים האלו שתחלתן מליל חמשה ועשרים בכסלו ימי שמחה והלל, ומדליקין בהן הנרות בערב על פתחי הבתים בכל לילה ולילה משמונת הלילות להראות ולגלות הנס, וימים אלו הן הנקראין חנוכה, והן אסורין בהספד ותענית כימי הפורים, והדלקת הנרות בהן מצוה מדברי סופרים כקריאת המגילה.

¹⁹ ספר המספיק לעובדי ה' [לר' אברהם בן הרמב"ם, פרק על הבטחון] ועוד עליך לדעת כי כל בטחון שתכליתו דתית הריהו נכון ושלם מן הבטחון שתכליתו חמרנית. משל חמרנית, [עד כדי כך] שאפילו יהיה הבטחון לעניין בלתי נחוץ שתכליתו דתית, הריהו נכון ושלם שבעתיים מן הבטחון בעניין נחוץ שתכליתו חמרנית. משל לשני בני אדם בעלי בטחון, האחד בוטח בדבר שהוא נחוץ למחייתו, כגון לחם לאכל ובגד ללבוש, ותכליתו בזה חמרית, למצוא את הדרוש לו בחייו לבל יצטרך למתנת בשר ודם, אך אין כוונתו שיתדבק בעבודת ה' יתעלה או שיתפנה ללימוד תורתו או שיסתייע [בו] בקיום מצוותיה. וכנגדו בוטח השני בדבר שאיננו עיקר בפני עצמו, כגון בקשת הון רב או שלטון וכיוצא באלה, אלא שתכליתו בהשגת ההון היא שיהא לאל ידו לחלק צדקה לעניים, לזקוף כפופים ולעזור לעבדי ה' בעבודתו יתעלה, כמו שעשה עובדיה [מ"א יח ד] לכלכל נביאי ה', ומטרתו בתפיסת השלטון היא להזיק לרשעים ולהשפילם ולמנוע רשעותם ולהפעיל את עונשיו יתעלה על מי שחייב בהם ולהציל את העשוקים, כמו שאמר דוד [תהלים קא ה] מִלְשֵׁנִי בִסְתֵר רָעוּהוּ אוֹתוֹ אֲצִמִּית וכו' לְקַרְרִים אֲצִמִּית כָּל רָשָׁעִי אֲרִץ לְהַכְרִית מֵעִיר ה' כָּל פְּעִלֵי אָנָן. והנה בטחוננו של השני הוא הבטחון היותר נכון ויותר שלם. ואם יהיה הבטחון נוגע לעניין נחוץ שתכליתו דתית - הרי זה הבטחון האמיתי השלם, כגון בטחוננו של יעקב "אם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי וְשָׁמְרֵנִי בְּדֶרֶךְ הַנֶּה אֲשֶׁר הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לִלְבָּשׁ וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי". ובכל הדברים האלה אין בשום פנים דבר בלתי נחוץ, והתכלית אשר לשמה ביקש כל אלה היא כמו שביאר "וְיִהְיֶה ה' לִי לֵאלֹקִים", כלומר כדי שאתפנה לעסוק עמו יתעלה, ולא ייטרד לבי במה שמסיה דעתי ממנו.

of Telz says²⁰ that Yosef gave his brothers Mussar only in order to "lift up" their Madrega. ***** But we also have Yehuda, and Yehuda means "Thank You" for what we already have, especially in Ruchaniyus. We can suggest that Yehuda HaMaccabee had exactly the same name, which is the whole Chag that he created, which are days of Hallel and Hoda'ah. *****

Yehuda HaMaccabee [and his brothers] were whole heartedly thankful for everything they had, especially our holy Torah, and they fought for this Midda of thankfulness. Those who thank and appreciate Hashem don't look for other fake gods or: חיצוניות alien ideas and values.

Very often, growing in Sameach B'chelko is a worthwhile endeavor. Imagine if Korach and Y'ravam ben N'vat would have tried to Shteig in Sameach B'chelko! *****

When you have a hard time lighting the Neiros, you should think that this is a sign that you are special, since Hashem wants to give you more

Schar, and L'fum Tza'ara Agra. You are like Avraham Avinu, for whom Hashem made things more difficult, as it says: אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶרְאֶךָ Go to "the land that I will reveal to you", and Chazal explain²¹: Why did He not reveal it right away? To give him more reward. So instead of putting yourself down, and saying that Hashem doesn't like my Avoda because of my sins, consider yourself like Avraham Avinu. [This M'halech can be applied in many areas]. And if it goes easy, have in mind that you are surely loved by Hashem, and therefore He makes it easier for you. *****

But the Yetzer Hara always tries to make you think negatively, with a million "good" reasons proving you are no good. *****

The Gemara says²² that one of the first Gezeiros of the Yevonim was to abolish the Mitzva of Bikkurim. Bikkurim is a gesture of super loud thankfulness, with a big parade and music etc. [Mishna²³]. The holy Alshich explains²⁴ that

²⁰ שעורי דעת [מאת אדמו"ר הגאון מרן יוסף יהודה ליב בלאך זצ"ל, אב"ד ור"מ טעלוז, חלק שני, תל אביב תשיג, שעור יד, עמ' קסד-ה, ד"ה כן הוא] למשל כשאנו קוראים בתורה: "יוסף בן שבע עשרה" שנה היה רועה את אחיו בצאן והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם". כשאין אנו מתעמקים כלל אנו רואים פה רק ספור המעשה, כי יוסף היה נער את בני בלהה וזלפה וכי הביא את דבתם רעה אל אביהם. אבל כשמתעמקים קצת רואים אנו, כי המקרא מספר לנו כאן גדלותו של יוסף. כי לפי טבע האדם הוא מחפה על מגרעותיו של זה שהוא רגיל עמו וחי בחברתו, וכאן יוסף היה נער וגוי' ובפירוש רש"י רגיל את בני בלהה וכו', ובכל זאת הביא את דבתם רעה מפני שדאג לתיקון נפשו.

²¹ בראשית רבה [לט ט] אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶרְאֶךָ [לך יב א] וְלָמָּה לֹא גִלָּהּ לוֹ? פְּדִי לַחֲפָכָה בְּעֵינָיו וְלִיתֵן שֹׁכֵר עַל כָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה. ²² תענית כח א, תנו רבנן, מה היו בני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות? אמרו, פעם אחת גזרה המלכות גזירה על ישראל שלא יביאו עצים למערכה ושלא יביאו בכורים לירושלים, והושיבו פרוזדאות על הדרכים כדרך שהושיב ירבעם בן נבט שלא יעלו ישראל לרגל, מה עשו כשרין ויראי חטא שבאותו הדור? הביאו סלי בכורים, וחיפום בקציעות, ונטלום, ועלי על כתפיהן, וכיון שהגיעו אצל פרוזדאות, אמרו להם: להיכן אתם הולכין? אומרים להם: לעשות שני עיגולי דבילה, במכתשת שלפנינו, ובעלי שעל כתפינו. כיון שעברו מהן, עיטרום בסלים, והביאום לירושלים. תנא, הן בני סלמאי הנתופתי. תנו רבנן, מה הן בני סלמאי הנתופתי? אמרו, פעם אחת גזרה המלכות גזירה על ישראל שלא יביאו עצים למערכה, והושיבו פרוזדאות על הדרכים כדרך שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים שלא יעלו ישראל לרגל, מה עשו יראי חטא שבאותו הדור? הביאו גזיריהן ועשו סולמות, והניחו על כתפיהם, והלכו להם. כיון שהגיעו אצלן, אמרו להם: להיכן אתם הולכים? אמרו להם: להביא גוזלות משוכך שלפנינו, ובסולמות שעל כתפינו. כיון שעברו מהן, פירקום, והביאום והעלום לירושלים. ועליהם ועל כיוצא בהם הוא אומר זכר צדיק לברכה, ועל ירבעם בן נבט וחבריו נאמר ושם רשעים ירקב.

²³ משנה [ביכורים פרק ג משנה ב-ג] כִּיצַד מַעְלִין אֶת הַבְּפֹרִים, כָּל הַעֲיֹרוֹת שֶׁבַּמַּעְמָד מִתְּכַנְסוֹת לְעִיר שֶׁל מַעְמָד, וְלָנִין בְּרַחֲבָהּ שֶׁל עִיר, וְלֹא הָיוּ נִכְנְסִין לְפִתִּים. וְלַמְּשִׁים הָיָה הַמִּנְחָה אוֹמֵר: קוֹמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֶל בֵּית ה' אֱלֹהֵינוּ [וכתב הרע"ב: ובדרך היו אומרים שְׁמַחְתִּי בְּאַמְרִים לִי בֵּית ה' נִלְךְ. כשהגיעו לירושלים היו אומרים עֲמֻדוֹת הָיוּ רָגְלֵינוּ בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלָּם. בהר הבית היו אומרים הַלְלוּ-הָ הָלֹל א-ל כְּקָדְשׁוֹ. בעזרה היו אומרים פֶּל הַנְּשָׁמָה תִּהְיֶה לְ-ה'. הַקְּרֹבִים מְבִיאִים הַתָּאִנִּים וְהַעֲנָבִים, וְהַקְּחוּקִים מְבִיאִים קְרוֹנוֹת וְצִמּוּקִים. וְהַשּׁוֹר הוֹלֵךְ לַפְּנִימָה, וְקָרְנוֹ מְצַפּוֹת זָהָב, וְעֶטְרָה שֶׁל זֵית בְּרָאשׁוֹ. הַחֲלִיל מִפְּנֵי הַקֶּהֱם, עַד שֶׁמִּגִּיעִים קְרוֹב לְיְרוּשָׁלָּם. הֵגִיעוּ קְרוֹב לְיְרוּשָׁלָּם, שָׁלְחוּ לַפְּנִימָה, וְנִשְׁרָו אֶת בְּפֹרֵיהֶם. הַפָּחוֹת, הַסָּגִינִים וְהַגִּזְבָּרִים יוֹצְאִים לְקֶרְאָתָם. לְפִי כְבוֹד הַנִּכְנָסִים הָיוּ יוֹצְאִים. וְכָל בְּעָלֵי אֲמָנוֹת שֶׁבִּירוּשָׁלָּם עוֹמְדִים לַפְּנִימָה וְשׁוֹאֲלִין בְּשִׁלּוֹמָם: אַחֲנֵנוּ אֲנִשֵּׁי הַמָּקוֹם פְּלוֹנִי, בְּאַתֶּם לְשִׁלּוֹם.

²⁴ ספר תורת משה למהר"ר משה אלשיך [תחלת פרשת כי תבוא] הנה בעיני כל רואי את כל החרדה ההיא אשר חרד הוא יתברך על מצות בכורים הזאת, שיחרד איש מביתו ומעירו וילך רגלי באשכול ענבים אחד ומן התאנים ומן הרמונים מעט מזער לא כביר, וההיקש ביתר שבה מינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל, וישם בטנא ועל כתף ישאנו אם דל ואם עשיר, ואפילו אגריפס המלך, ויתקבצו יחד כל בני עיר ועיר בחליל מכה, ומיני זמרה בשירי זמרה, ובכל עיר יבאו בה יצאו לקראתם זקניה ושופטיה ורבים שריה, לפי כבוד הנכנסים בהלל והודות לה'. וכה משפטם עד שערי ירושלים, בשור וקרניו מצופות זהב ועטרות זית, ובהגיעם בשערי ירושלים ירומם קול אומרים שמחתי באומרים לי כו' עומדות היו רגלנו כו' ככל הכתוב במשנה [בכורים פרק ג]. ומה קול החרדה הזאת על פחות משה חצי דינר? אמנם בשום לב אל מה שהגדילו רבותינו ז"ל בבראשית רבה [א ו] התמיהה הזאת, נבא עד תכונתה, באומרים בראשית ברא כו' בשביל מצות בכורים שנאמר בה "ראשית בכורי אדמתך" ברא אלקים את השמים כו', כי הלא יפלא מה גדלה המצוה הזאת שעליה לבדה נברא העולם? והן זאת כוונתו יתברך במצוה הזאת, כי הלא כי יראה האדם עצמו בארץ זבת חלב ודבש, שמן ודשן תחת גפנו ותחת תאנתו ואין מחריד, בתים מלאים כל טוב אשר

Hoda'ah is #1 in *Yiddishkeit*, and therefore *Bikkurim* was done with lots of fanfare. *****

This explains why we have a *Mitzva* of *Hallel* and *Simcha* on *Chanukah*, to make up for the *Bikkurim* that the *Yevonim* took away from us. The *Maharsha* says²⁵ that *Bikkurim* had loads of *Simcha*, and the *Yevonim* wanted to take away our *Simcha* in *Avodas Hashem*. And together with the *Rambam* who says that *Chanukah* is a time of *Hallel* and *Simcha*, it literally sounds like the *Mitzva* of *Bikkurim*, which is the epitome of true *Hoda'ah*. *****

So on Chanukah keep screaming loudly how lucky you are for all the wonderful things you have in your life, especially the many Maalos that Hashem gave you!

When you are loud or excited, it makes an impression on you, and you appreciate it more. Unfortunately, the *Yetzer Hara* is super loud, and constantly getting us to *Chazzer review* [ruminate about] our *Pecklach* [albeit in *Ruchaniyus...* the *Frummer Yetzer Hara*] and we lose tons of *Zechusim*, *Chas V'shalom*, since you get 1,000 times more *Schar* when you are happy

with your *Mitzvos*. [*Orchos Tzaddikim*²⁶].

Being *Kvetchy* is human nature, and the *Rambam* says²⁷ that when you are working on your *Middos* you need to go to the extreme opposite of your *Tevah*. Ideally, the more *Kvetchy* you are by nature, the more you should scream in the opposite direction.

להודות ולחלל

When You Thank for Nissim, You Get More Nissim
KEEP THANKING AND HAVE A HAPPY LIFE

1. While you're lighting the *Menorah*, it is an: *moment of closeness to Hashem* and you can ask for anything you wish.
2. *Chanukah* is a time for asking for *Nissim*.
3. Even if a person is lacking in *Torah* and *Yiras Shamayim*, if he keeps praising Hashem, then Hashem feels compelled to give him loads of goodness [*Chazal*²⁸].
4. Every time you praise Hashem, you are creating an: *moment of closeness* and your *Tefilos* are more powerful. [*Rashi*²⁹].
5. A *Yid* is *M'chuyav* to remember the *Chasadim* that Hashem gave him since his birth. [*Sefer*

לא מילא, כרמים וזיתים אשר לא נטע חטה ושעורה לרוב מאד, הלא ידיחנו יצרו בשירות לבו לאמר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, על כן צוה לנו אלוקי עולם ה' לבלתי נאבד חלילה פן נשמן ונבעט, כי שנה בשנה נקח מראשית כל פרי האדמה ונשים בטנא והלוחך נלך עד המקום אשר בחר ה' ולהניחו לפניו יתברך.

²⁵ המהרש"א [תענית כח א] יש לתת טעם שגזרו על שני דברים אלו, לפי ששני דברים האלו היו מביאין בשמחה, דבקרבת עצים כל אחד עשה ביומו יום שמחה ויו"ט, וכן בכורים היו מביאין בשמחה כמו ששנינו בספ"ב דבכורים החליל היה מכה כו', וע"כ גזרה אז מלכות יון לבטל מהם השמחה, והיה זה בבית שני שידם היה תקיפה עלינו, כדאמרין פ"ק דע"ז ק"פ שנים קודם שנחרב הבית פשטה מלכות יון כו', ולא היה להם עדיין יד וכח לבטל עבודת קרבן בירושלים, אבל מחוץ לירושלים על הדרכים רצו לבטל שני דברים אלו לגמרי.

²⁶ אורחות צדיקים [שער השמחה] לכן ישים כל אדם שמחתו על התורה בעת שיעשה המצות ישמח בלבו על שזכה להיות עבד למלך עליון אשר בני מעלה ישתחו לו. וכן אמר דוד [תהלים קיט קסב] שש אנכי על אקדחך כמוצא שלל רב. וכל העושה מצוה בשמחה יש לו שכר אלה ידות יותר ממי שהמצוה עליו למשאו. כאברהם ודוד שכל היום כולו היו עוסקים בתורה ומפארים ומשבחים בשירות ותשבחות להקב"ה להרים קול בשמחה. ואז מצליח בכל דרכיו וטוב טעמיו ושולח הקב"ה רוח הקודש בקרבם ולבו שמח ומתמלא אהבת הקב"ה ונפשו קשורה בגילה, ומגלה להם רזים וחידושים של מעלה לפי שהיה ירא השם ב"ה.

²⁷ רמב"ם הלכות דעות [פרק ב הלכה ב] וכיצד היא רפואתם מי שהוא בעל חמה אומרים לו להנהיג עצמו שאם הוכה וקולל לא ירגיש כלל, וילך בדרך זו זמן מרובה עד שיתעקר החמה מלבו, ואם היה גבה לב ינהיג עצמו בבזיון הרבה וישב למטה מן הכל וילבש בלויי סחכות המבזות את לובשיהם וכיוצא בדברים אלו עד שיעקור גובה הלב ממנו ויחזור לדרך האמצעית שהוא דרך הטובה, ולכשיחזור לדרך האמצעית ילך בה כל ימיו, ועל קו זה יעשה בשאר כל הדעות אם היה רחוק לקצה האחד ירחיק עצמו לקצה השני וינהיג בו זמן רב עד שיחזור בו לדרך הטובה והיא מדה בינונית שבכל דעה ודעה.

²⁸ תנא דבי אליהו זוטא [פרק ו] א"ל הקב"ה למשה, משה אין אתה יכול לעמוד על כל מדותי, אלא הריני מודיעך מקצת מדותי, כשאני רואה בני אדם אף על פי שאין בהם תהלה ושבח של תורה ומעשים טובים לא במעשה ידיהן ולא במעשה אבותיהן, אלא רק בשביל שהן עומדין ומודיין ומברכין ומשבחים ומרביין תחנונים לפני אני נזקק להם וכו' להם מזונותיהן, שנאמר [תהלים קב יח] פנה אל תפלת הערער לא פנה את תפלתם.

²⁹ רש"י [ברכות ד, ד] ד"ה זה הסומך] וסמיכת גאולה לתפלה רמזה דוד בספר תהלים, דכתיב ה' צורי וגואלי [תהלים יט] וסמך ליה יענך ה' ביום צרה [תהלים כ]. ואמרין בברכות ירושלמי [פרק א] מי שאינו סומך גאולה לתפלה, למה הוא דומה? לאוהבו של מלך שבא ודפק על פתחו של מלך, יצא המלך ומצאו שהפליג, אף הוא הפליג. אלא יהיה אדם מקרב להקדוש ברוך הוא אליו ומרצהו בתשבחות וקלוסין של יציאת מצרים, והוא מתקרב אליו, ובעודו קרוב אליו יש לו לתבוע צרכיו.

[Charedim³⁰].

6. Recounting Hashem's miracles causes a *D'veikus* with Hashem, and gets rid of all the darkness that separates you from Him. [*Shlah HaKadosh*³¹].

7. Hashem loves our praises more than anything. [*Tosafos*³²].

8. Praising Hashem is a *Segula* to save you from *Tzaros*.

9. Even if you don't ask, and you just praise Hashem, the power of praising alone can give you *Yeshuos*. [*Bnei Yissochor*³³].

10. When Hashem does you a favor and you

praise Him for it, it causes the favor to continue. But if you don't praise Him for it, you may lose the favor, *Chas V'shalom*. [*R' Akiva Eiger*³⁴].

11. If you keep saying that things are good, then Hashem will make things even better. But if you kvetch, it can cause more *Tzaros*, *Chas V'shalom*.

When You Work on *Hoda'ah*, You Are Breaking All Your Bad *Middos* AND EXPECT BLESSINGS

12. It is a big *Zechus* to thank for difficulties, and it causes big *Yeshuos*. [*Gemara*³⁵].

13. Thankfulness brings loads of *Simcha* into your life, and brings a *Bracha* to the whole universe.

³⁰ ספר חרדים [פרק ט אות כג] ומעלות זכרון חסדיו יתברך, והתבונן בהם, מצוה רביעית, שנאמר [דברים ח ב] וְנִכְרַתְּ אֶת כָּל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הוֹלִיכָה ה' אֵלֶיךָ זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּמִדְבָּר, וַיֹּאכְלֶךָ אֶת הָעֵץ, שְׁמִלְתָּךְ לֹא בָלְתָהּ וגו'. ומינה נלמוד מק"ו אם נצטוו לזכור לדורות החסדים שעשה עם אבותינו, כל שכן שכל אחד מישראל חייב לזכור החסדים שעושה עמנו תמיד לכלל ישראל שמציל אותנו משיני אריות מאומות העולם העומדים תמיד עלינו לכלותינו, ולזה אנו אומרים בכל יום מזמור לולי ה' שהיה לנו. וכן חייב כל אחד מישראל לזכור החסדים שגמלו ה' יתברך מעת שיצרו בבטן אמו ואז יכנס לפניו ויבוש וישוב בתשובה שלמה, וכן שמעתי מפי מורי הרב החסיד כמהר"ר יוסף סאגיש זצ"ל. [ממנין תרי"ג לרבינו יונה, שער ג אות יז].

³¹ של"ה מסכת פסחים בבבאור ההגדה [כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובה] וכלל הענין הוא, כי מצד סיפור נפלאותיו או נעשה דביקות בינו יתברך לבינינו, ומסתלק החשך והענן המפסיקים ומבדילים בינו לבינינו. זהו הגאולה האמיתית, כי אז יתגלה לנו הוא לנו לאלקים ואנחנו לו לעם, כמו שנאמר [ישעיה כה ט] וְאָמַר בְּיָוֶם הַהוּא הִנֵּה אֶלְקֵינוּ זֶה קוֹיֵנוּ לוֹ יוֹשִׁיעֵנוּ זֶה ה' קוֹיֵנוּ לוֹ נִגְיְלָהּ וְנִשְׁמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ. ותיבת "זה" הוא כמורה באצבע, "זה" הוא וְנִשְׁמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ, כלומר הישועה שהיא מאתו להושיענו. וגם פירוש בִּישׁוּעָתוֹ בישועת עצמו כביכול כמו שכתבתי, כי אז יתגלה ויתקדש שמה רבא כו'. זהו הרמז כל המספר כו' הרי זה משובה, כלומר זה ה' יתברך הוא וישתבח ויתפאר ויתקדש, ואנחנו דבוקים בו להראות זה א-ל, זה ה' קוֹיֵנוּ כו'. וזהו סוד ויסב אלקים את העם שסיבב אותנו, ואין הפסק בינינו. ובמדרש [שמו"ר כ טז] ויסב אלקים את העם וגו', מכאן אמרו אפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב, כי כן הסיבב הקב"ה, הרי מבואר סוד הסיבה.

³² תוספות סוכה נג א [ד"ה אם] אם אני כאן, פירש בקונטרס שהיה הלל אומר בשמו של הקב"ה, אבל בירושלמי משמע שהיה אומר על עצמו, דפריך ולקילוסיו הוא צריך, כלומר וכי היה צריך לשבח, והכתיב [דניאל ז י] אֶלְף אֶלְפִין יִשְׁמְשֻׁנָּה, ומשני: דכנגד ישראל היה אומר, וחביב עליו קילוסן של ישראל מן הכל, שנאמר [ש"ב כג א] וְנָעִים זְמֵרוֹת יִשְׂרָאֵל, וכתיב [תהלים כב ד] וְאֵתָה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל.

³³ בני יששכר [כסלו וטבת, מאמר ד אות קלט] אודך פי עֲנִיתִי נְתָתִי לִי לִישׁוּעָה [תהלים קיח כא] ונ"ל לפרש על פי מה שקבלנו בפסוק מְהֵלֵל אֶקְרָא ה' וְיָמֵן אֶיֱבִי אֲנִשְׁךָ [תהלים יח ד] כי המשכיל לא יצטרך לבקש בקשתו מאת הש"י דרך בקשה רק דרך שבה, בדמיון אם יצטרך לבקש רפואה, יודה וישבחה להש"י שהוא רופא חולים ותיעשה בקשתו ממילא [בלי קטרוג, והבן, כתבתי בזה במקום אחר] וזהו שאמר מְהֵלֵל אֶקְרָא ה', אקרא להש"י דרך הליל ולא דרך בקשה, ותיכף ומאזיב אֲנִשְׁךָ, וזהו שיש לפרש גם בכאן, אודך פי עֲנִיתִי [כ"י] יתפרש בלשון כאשר, רצ"ל בעוד אני בעניי אודה לך בהודאה, ותיכף [נְתָתִי לִי לִישׁוּעָה] בזולת בקשה, הבן.

³⁴ דרושי וחדושי רבי עקיבא איגר על התורה [הוצאת מכון דעת סופר, מהדורא מורחבת שנת תשס"ט, עמ' רלט] והנה אף שהקב"ה מקור כל הברכות ומעיין כל ההשפעות ואין שייכות לשום נברא לשלם גמול להש"י, כי כל הטובות וכל ההשפעות הכל ממנו יתברך ואין לו צורך לברכתו, אעפ"כ בשביל זה לא נסתלק החיוב מעלינו להיות מכיר בטובתו ולהללו ולשבחו על זה, וכאשר אנו אומרים הנוסח בכל יום ברוך ד' המבורך שאנו מברכין לד' המבורך מעצמו בכל מיני ברכות ולו דומיה תהלה. והנה יש בזה עוד תועלת, כי במי שמטיב לזולתו וזה מכיר בטובתו ונותן תודה לו, זה גורם שיחזור וייטב עמו כפעם בפעם, אבל אם אינו נותן לו טובה זה גורם שזה מונע טובתו ממנו, וכמו כן אם אנחנו מכירים בטובתנו מן השם יתברך עלינו, ומודים ומברכין אותו, זה גורם שיוסיף ד' להטיב עמנו, אבל אם אנחנו כפויי טובה חלילה לברך ולהלל לד', גורם שימנע ד' הטוב מאתנו ולא יוסיף הראות נפלאותיו וישועתו עמנו. וזהו פירוש הכתוב [תהלים נ כג] זָכַח תוֹדָה יִכְבְּדֵנִי וְשֵׁם דְרָךְ אֶרְאֶנּוּ בְּיִשְׁעֵי אֱלֹקִים, ירצה זוכה תודה שמשלם תודות לי להכיר טובתי אליו, בזה יכבדני, וגם ע"י זה "וְשֵׁם דְרָךְ" שמשים שביל דרך שאחזור עוד וארְאֶנּוּ בְּיִשְׁעֵי אֱלֹקִים, כי באם לא היה נותן תודה ושבח על הנסים שנעשו לו, לא היה מראה לו ד' עוד ישועתו, אבל ע"י שזוכה תודה לד' גורם ועושה דרך שיראנו ד' עוד.

ולזה כוונת חז"ל [ברכות לה ב] כל הנהגה מעה"ו בלא ברכה כאלו גזול להקב"ה וכנסת ישראל, והיינו כי הקב"ה ברא עולמו, ובריות טובות להנות ממנו בני אדם, והחיוב מוטל על הבא להנות מדבר מאכל ומשתה להכיר טובת ד' עלי, שהשליטו להנות מזה ולברך את שמו יתברך, וע"י זה גורם שיוסיף ד' וייטב עמנו להשפיע לנו שפע שבע רצון ומלא ברכת ד', אבל אם הוא כפוי טובה ונהנה בלא ברכה, גזול להקב"ה במה שהיה מוטל עליו החיוב לברך את ד', וגם גזול לכנסת ישראל שמונע ההשפעה והטבה לעולם, וכולם מפסידים על ידו.

³⁵ תענית ח א, אמר רבי יהושע בן לוי, כל השמח ביסורין שבאין עליו, מביא ישועה לעולם, שנאמר [ישעיה סד ד] בָּקֶם עוֹלָם וְנִנְשָׁע. וכתב החיד"א בפתח עינים [שם] אפשר כי היסורין הם דינים מצד הגבורות החזקות, וזה שמקבלם מאהבה ושמח ממתיק הדינים ומהפך מזה"ד למדת רחמים, ואז בא ישועה לעולם. וזה טעם ליסורין דר' אלעזר בר' שמעון ויסורין דרבינו הקדוש דאמרינן פ' הפועלים [דף פד] כלהו שני דיסורי דר' אלעזר לא שכיב איניש בלא זמניה, כלהו שני דיסורי דרבי לא אצטריך עלמא למטרא, ואמרו בירושלמי דכלאים דכלהו שני דיסורי דרבי לא מתה חיה ולא הפילה עוברא בא"י ע"ש, דכיון דהם בקדושתן היו שמחים ביסורין מביאין ישועה לעולם ומתבטלין גזרות רעות.

14. Never verbalize a negative emotion!
15. Better a positive lie than a negative truth.
16. Having *Bitachon* is the greatest praise to Hashem. [*Sefer Ha'Ikarim*³⁶].
17. The main thing is to **try** to praise as much as possible; **you will get plenty of Schar and Yeshuos just for trying itself.**
18. You should praise for all kinds of weird details in your life; it's all *Gevaldig*.
19. When things are bad, thank that things are not worse.
20. Sometimes, just **wanting** to praise is super-powerful.
21. If you embark upon a career of regular praise, then you can change your entire *Mazal L'tovah*, and new worlds will open to you!
22. The more, the better!
23. **Daven that you should do the right thing in this area; it is the main reason for your entire existence.**

מִצְוַת נֵר חֲנוּכָה מִצְוָה חֲבִיבָה הִיא עַד מְאֹד רַמְבַּ"ם הֵל' חֲנוּכָה ד' יב
Chanukah, The Yom Tov Established by Man
 חֲבִיבִין דְּכָרִי סוֹפְרִים יוֹתֵר: Chazal say³⁷
 חֲבִיבִין דְּכָרִי סוֹפְרִים יוֹתֵר The words of the Chachomim
 are more beloved than the "wine" of Torah. A

D'raban is more beloved than a *D'oraisa*, and *Ner Chanukah* is also a: **חֲבִיבָה** very precious Mitzva. [*Rambam*³⁸]. Perhaps the reason for this is precisely because it is *D'raban*. Every human is actually a piece of Hashem Himself, and he is the most important creature that Hashem created. The very last words of *Rashi* in *Chumash* say³⁹ that Hashem thanked *Moshe* for breaking the *Luchos*. **

This was *Moshe's* own idea, and Hashem appreciated it! Smashing the *Luchos* was a wakeup call to get the *Yidden* to realize the gravity of their sin. On *Chanukah* you won't daven with all your heart if you don't appreciate the importance of every tiny *Aliya* in *Ruchaniyus*. ***

Chanukah Inspires Us to Be Alive with Ruach And Fire in Our Avodas Hashem

R' Nosson Wachtfogel *Zatzal* has a long *Shmuess* how the *Chashmonaim* were woken up into action by realizing the importance of their mission. No more sleeping! You **can** become great, and you **can** conquer the worst addictive sins, if you keep fighting with *Tefila* and action, and you pride yourself for not having any *Yi'ush*. **כִּי הֵפֵל** because Hashem can do anything! ****

³⁶ ספר העיקרים [מאמר ד פרק מט] כי התקוה והתוחלת אל הש"י הוא דבר יותר מעולה מכל התהלות שאפשר שישבח האדם להש"י, אמר המשורר [תהלים עט יד] וגני תמיד אֶחָל והוֹסַפְתִּי עַל כָּל תְּהִלָּתְךָ, וזה יראה דבר זר מאד איך אמר שהוא יוסיף על כל תהלות הש"י, והרי הכתוב אמר [תהלים קו ב] מִי מִמְּלָךְ גְּבוּרֹת ה' יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ, והיאך אפשר שיוכל האדם לספר תהלות הש"י שהם בלתי בעל תכלית, אף כי להוסיף עליהם? אלא שפירוש הפסוק הוא כך, כי בהיותו מיחל להש"י תמיד, הוא מוסיף על כל התהלות שאפשר שיהלל האדם את הש"י, וכן באר זה דוד במקום אחר, אמר כי התקוה והתוחלת להש"י היא כמו התהלה ביותר מובחר שבמקומות וכמו היותר נבחר שבקרבנות והוא הקרבן שאינו בא על חטא אלא בנדר ונדבה, אמר [תהלים סה ב] לֹךְ דְּמִיָּה תְהִלָּה אֱלֹקִים בְּצִיּוֹן וְלֹךְ יִשְׁלַם נֶדֶר, ונראה לי כי דומיה מלשון תקוה, כמו [ש"א יד ט] דָּמוּ עַד הִגִּיעֵנוּ אֱלֹקִים, שפירושו קוּ, וכן [תהלים מח י] דְּמִינוּ אֱלֹקִים חֶסֶדְךָ, שפירושו קוּינוּ, ויהיה פירוש הפסוק כן: הדומיה שהיא התקוה והתוחלת, אליך אלקים הוא כמו התהלה בציון, שהוא המקום היותר נבחר שבמקומות, והיא ג"כ כאלו ישולם לך נדר שהוא היותר נבחר שבקרבנות, לפי שאינו בא על החטא, ומצד התקוה אתה שומע תפלה כי התפלה שהיא מצד התקוה אליו יתברך היא היותר נבחרת, ומצד שאתה שומע התפלה עדיך כל בשר יבא להתפלל, ומצד התפלה הבאה מצד התקווה דברי עונות גברו מני, ואפילו הפשעים שהם המרדים אתה תכפרם, וזה לגודל מעלת התקוה.

³⁷ ירושלמי ע"ז [טו] חברייה בשם רבי יוחנן, דודים דברי סופרים לדברי תורה, וחביבים יותר מדברי תורה, וְחָפֵץ בְּיָדָיו הַטּוֹב [שיר ז י]. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן, דודים דברי סופרים לדברי תורה, וחביבים יותר מדברי תורה, פי טובים דְּדִידָהּ מִיָּדָיו [שיר א ב]. רבי בא בר כהן בשם בר פזי, תדע לך שדברי סופרין חביבין יותר מדברי תורה, שהרי רבי טרפון אילו לא קרא לא היה עובר אלא בעשה, מפני שעבר על דברי בית הלל חייב מיתה על שם [קהלת י ח] וּפְרִץ גֶּדֶר יִשְׁכַּנּוּ נִקְשָׁה. תני רבי ישמעאל, דברי תורה יש בהן איסור ויש בהן היתר, ויש בהן קליו ויש בהן חמורין, אבל דברי סופרין כולן חומר, דתנינן תמן האומר אין תפילין לעבור על דברי תורה פטור, חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב. רבי חנינה בשם רבי אידי בשם רבי תנחום ברבי חייה, חמורין דברי זקנים מדברי נביאים, דכתיב [מזכר ב ו] אֶל תִּטְּפוּ וְיִטְּפוּ, וכתיב [שם פסוק יא] אֶטֶף לָךְ לִצִּי וְלִשְׁכָּר. נביא וזקן למה הן דומין, למלך ששילח שני סימנטירין שלו למדינה, על אחד מהן כתב אם אינו מראה לך חותם שלי וסימנטירין שלי אל תאמינו לו, ועל אחד מהן כתב אף על פי שאינו מראה לך חותם שלי וסימנטירין שלי האמינו לו, כך נביא כתיב [ראה יג ב] וְנָתַן אֲלֶיךָ אוֹת אוֹ מוֹפֵת, ברם הכא [שופטים יז יא] עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרֵד.

³⁸ רמב"ם הלכות חנוכה [פרק ד הלכה יב] מִצְוַת נֵר חֲנוּכָה מִצְוָה חֲבִיבָה הִיא עַד מְאֹד וְצָרִיךְ אֲדָם לְהִזָּהֵר בָּהּ כִּדְי הַלּוֹדִיעַ הַגָּס וְלִהְיוֹסִיף בְּשִׁבְחָה קֶהֱל וְהוֹדִיעָה לוֹ עַל הַנְּסִים שֶׁעָשָׂה לָנוּ, אֶפְיֻלוֹ אֵין לוֹ מֶה יֵאָכֵל אֶלָּא מִן הַצִּדָּקָה שׁוֹאֵל אוֹ מוֹכֵר פְּסוּתוֹ וְלִקְסֵם שְׁמֵן וְגִרְוֹת וּמִדְּלִיק.

³⁹ רש"י בפרשת ברכה עה"פ לְעִינֵי כָל יִשְׂרָאֵל [לד יב] שֶׁנִּשְׁאָל לָבוֹ לְשׁוֹבֵר הַלּוֹחוֹת לְעִינֵיהֶם, שנאמר [עקב ט יז] וְאֲשַׁבְּרָם לְעִינֵיכֶם, והסכימה דעת הקב"ה לדעתו, שנאמר [תשא לד א] אֲשֶׁר שִׁבְרָתָּ, יִישֹׁר כַּחךְ שִׁשְׁבֶּרְתָּ.

For good reason *Chanukah* is a *Yom Tov* of progressive fiery lights; this is what we should constantly daven for, for more **fire** and **caring** which *Cohanim* and *Kano'im* are famous for. [*Rashi*⁴⁰]. It makes you *Lebedik* and happy, and the *Yetzer Hara* doesn't get along with people who have *Ruach*. *****

I spoke to an old *Novardoker* who told me that *Novardokers* were always looking to improve in *Ruach*. R' Nosson Wachtfogel *Zatzal* would always ask people "Where's your fire"? *****

I know an extremely depressive family. They told me that their grandfather was great in *Emuna*, but he had no self-esteem! No wonder: חב"ב'ן דברי סופרים יותר מנינה של תורה! the words of the *Chachomim* [i.e. our OWN words] are even more precious than the "wine" of Torah [i.e. this Yid's *Emuna* in Hashem and His Torah was not sufficient since he had no confidence in his OWN greatness!] *****

On *Chanukah* we **shout** with thankfulness [*Hallel* and *Hoda'ah*]. Don't just work on self-esteem and thank Hashem for making you great; be impressed and **infatuated** with those many *Maalos* that He gave you. *****

Stop getting so involved in sins and weaknesses; the *Slonimer Rebbe Zatzal* wrote constantly⁴¹ about this trick of the *Yetzer Hara*.

אין בדיעבד ברוחניות בשם הסכא מנובהרדוק

In *Ruchaniyus*, A Person Must Aim for The Top, Or Else...

We know that *Yovon* is Mr. Bad Guy, who is compared to *Choshech* darkness. [*Chazal*⁴²]. But didn't *Yefes* [*Yovon*] help *Shem* to cover *Noach*? In *Novardok* they said "There is no *B'di'eved* in *Ruchaniyus*". You must aim for the top, and if you don't, you can become a lowlife *Yevoni*, or like *Orpah* who ended up being a *Rasha* even though she was once similar to *Rus*. Don't be a *Noch-Shlepper* tag-along! **

Even though *Yehuda* once married a *Canaanis* [which was a major *Chisaron* and *Shiflus*], in the end he aimed for top-top; *Shem's* daughter [*Tamar*] **Mamash! You can always do *Teshuva*; and even after your worst sins you can become the *Gadol HaDor*. This is true *Malchus*; when you aren't *Nis'pael* from your low-life mistakes, and you have the *chutzpa* to aim *Davka* for the very top!** ***

Yet, there is a time and place where the *Tafel* tag-along is *Mamash* as great as the *Ikar* [like *Rabbi Akiva* said in *Makkos*⁴³] and you should be a **proud** second best. ****

A person needs to do whatever he can, because you can't expect him to "*Chap Malachim*" [i.e. live in total *Ruchaniyus*]. But his goals and

⁴⁰ רש"י בפרשת בהעלותך עה"פ הקמץ אתה לי [יא כט] כל לשון קנאה אדם הנותן לב על הדבר או לנקום או לעזור אנפרמנ"ט בלע"ז אוהז בעובי המשא. תורת אבות [מאמרים על התורה והמועדים ושערי עבודת ה', מאת מרנן ורבנן שושלת לכובי"ץ-קוברין-סלונים, ח"ב עמ' קפז אות קלא בשם הר"ן מלכו"בין ז"ל] אמר: אם יהודי נפל ונכשל בתאוה או במדה רעה, אל יפול רוחו בקרב, אלא יתחזק ויעשה תשובה. משל למלך ששלח ב' עבדיו למלחמה, אחד מהם היה חכם והשני לא היה בר דעת. ובעיצומו של הקרב פגע כדור בידו של העבד החכם, והחליט כי אין הזמן מתאים עתה, באמצע המלחמה, לחבוש את פצעי ידו, כיון שבנתיים יפגע בו האויב עם כדור נוסף בלבו, והמשיך להלחם בכל עוז עד שניצח את האויב ורק אח"כ התחיל להתעסק בפצעי ידו. אבל השוטה שלא עשה כן, וכשנפגע ידו הניח את נשקו כדי להתקין תחבושת לידו, מיד פגע כדור מות בלבו. וכמו"כ צריכה להיות על דרך זה דרכו של איש יהודי הלוחם במלחמת היצר, שאם נכשל בדבר עבירה, אל יפול לבו בעצבות, כי על ידי זה לא יוכל שוב ללמוד ולהתפלל, והיות כשהוא במרה שחורה [פלי עצבות] ואינו מרגיש תענוג בדבר מצוה הריהו נמשך אחרי תענוגים ותאוות רעות, אלא מחובתו לשוב בתשובה ולהתחזק תיכף ומיד מכאן ולהבא..

⁴² מדרשי חז"ל, הובאו בספר מועד לכל חי [אשר חיבר הגאון האדיר אשר כל רז לא אניס ליה ר' חיים פאלאג'י זלה"ה, איזמיר תרכא, סימן כז אות עה] שפר קדמי להחיות טועמיה חיים, על כי בא הנס בשמן וקבעו מאורות בנרות חנוכה, והוא על פי מה שאמרו בבראשית רבה [פרק ב סימן ה] וזה לשונו, והשך זו מלכות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזרותיהם, שהיתה אומרת להם כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל. וכן דרשו שם [פרק מד סימן כ] על הפסוק והנה אימה חשיכה גדולה, שדרשו חשיכה זו מלכות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזרותיהם, שהיתה אומרת כתבו על קרן השור שאין להם חלק באלקי ישראל. יעוין שם, ועיין במדרש תנחומא סדר תזריע, יעוין שם, ואם כן כיון שהגזירה לבטל מהם חדש שבת ומילה החשיך עיניהם של ישראל, לעומת זה בא הנס על ידי אור שנעשה נס פך השמן, וקבעו שמונת ימי חנוכה להאיר בנרות א-ל ה' ויאר לנו, וזוהי כונת הפסוק במיכה [ז ח] כי אשב בחשך ה' אור לי, וזהו הרמז כי חש"ך ראשי תיבות. ח'דש ש'בת כ'רית ברית, וכמו שכתבתי בעניותי בספר הקטן נפש חיים מערכת ח אות נז, יעוין שם. ⁴³ מכות [ה ב] רבי עקיבא אומר, לא בא השלישי להקל אלא להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו, ואם כן ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה ישלם שכר לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה.

aspirations should be towards the highest *Madregos*, and with persistent *Tefila* anything is possible.

NOVARDOK

Dealing with Setbacks

WHEN THINGS DON'T GO SO WELL IN LIFE R' Gershon Zatzal was once very excited about a *Chashuva* visitor. This was a former *Novardoker Talmid* who was a *Rov*, and he was coming all the way from America to spend time in R' Gershon's *Yeshiva* in Bussi res. Bussi res is a tiny village, an hour's distance from Paris. People from small lonely villages thrive off visits from the outside world, and having an old time *Novardoker* to give *Shmuessin* in the *Yeshiva* was very important to him. **

The visitor was about to come. He was the talk of the *Yeshiva*, and he was all R' Gershon talked about. Suddenly, they found out that things weren't working out and he wouldn't make it. This incident was an opportunity for me to witness first-hand R' Gershon's reaction when things don't go the way you want. And how did he react? He was laughing and laughing, and he was full of *Simcha*. He looked like he just won the lottery! ***

This wasn't *Stam* a positive attitude. It's years of working on: כָּל מַאֲסֵי דְעָבִיד רַחֲמֵנָא לָטֵב. Whatever the Hashem does, is surely best. Hours and hours of *Mussar* were behind that laugh. He once told me that it's *K'dai* to toil a lot in *Shaar HaBitachon* [הַאֲרָבֶעַן] because it reminds you again and again to have *Bitachon* in Hashem and not in humans. When you get rid of your desire for *Kavod*, you become a happy person. ****

Also, it says in *Shaar HaBitachon*: וְכָל אֲשֶׁר יְבֹאֲנוּ מֵאֵת הָאֱלֹקִים יִהְיֶה לוֹ לְשִׂשׁוֹן

R' Gershon Liebman

וְלִשְׂמֻחָה שֶׁר הַבְּטָחוֹן, הַקִּדְמָה A Baal Bitachon has extreme happiness with whatever Hashem gives him. That's a simple answer why R' Gershon said: זֵי יֵצֵר גּוֹט "very good!" when he didn't get what he wanted; and even rolled with laughter. By the way, he **always** seemed to be rolling with laughter about something. When your *Middos* are pure, and you are fighting against your *Tevah* [which needs people, and wants to make good impressions] you become free; and you laugh easily. *****

R' Gershon once told me that if you want to learn *Mussar* or not, depends on how much you want to spend your life being "in jail". Which jail? The jail of sick pressures people have, worrying all day about how much respect and *Chashivus* they are getting from the people they know. "Not to fear the world" was the #1 *Prat* in *Novardok*, and sometimes building a *Mosad L'shem Shamayim* can help you even more than *Mussar*. *****

I know several *Yungerleit* from *Novardok* who didn't seem at all the type to build a *Mosad*. Yet, one built a very *Chashuva Yeshiva K'tana*, **and he built it in his later years, when he was already a Zeide!** And I know *Yungerleit* who started successful *Kollelim*. *Novardokers* believe that a person can do anything, since he has *Bitachon* in Hashem who is *HaKol Yachol*. *****

I once saw R' Gershon speaking at a meeting, and some *Yungerleit* were laughing in the back about something. R' Gershon continued as if they weren't there. Many times, I observed *Novardokers* speaking or giving *Vaadim*, and you could tell that they couldn't care less about how many people were sitting there. And if people left in the middle, **it didn't mean a thing to them.** Zero. *****

They probably said to themselves: "It's only silly *Kavod*, which is only *Hevel Havalim*. Why should

this be my concern. Who cares? Every person has plenty of *Simcha* and plenty of *Atzvus* in his system, for different reasons. R' Gershon taught his *Talmidim* to get their *Simcha* from *Bitachon*, *Shviras HaMiddos*, *Zikkui HaRabbim*, and from being close to Hashem. When the *Simcha* has a pure source, you are lucky. *****

When things don't go so well in your life you aren't devastated, since serving Hashem doesn't demand perfection or accomplishments. I've attended many *Novardok Vaadim*, and they were usually full of *Simcha*. R' Gershon set the tone, and just as he was always rolling for some reason or other, so were his close *Talmidim*. *****

Happy people laugh easily and enjoy a good joke, since their general mode is *Simcha*. I remember them discussing their latest "*Pratim*"; with everyone laughing. A spirit of *Simcha* dominated them. When people have a continuous *Chinuch* that having *Bizayon* isn't terrible at all [and its even *M'chaper* your sins], then you have much less fears and worries in your system, and you laugh easily. *****

I met the grandson of an old *Novardoker*. He told me that his *Zeide* was once asked what kind of food he enjoys. He replied that he likes the food that is already down his stomach. He meant to say that he likes food that requires him to say *Bircas HaMazon*, since he enjoys bentching tremendously. In *Novardok* they were taught to love *Ruchaniyus* more than *Gashmiyus*. *****

This person lived in dire poverty, and it meant nothing to him. He was forever happy, and never sorry for himself. He was a working man, but in his free time he always had a *Sefer*. He was always saying: הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לַעֲוֹלָם חֶסֶד וְהוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לַעֲוֹלָם חֶסֶד and he lived it. He wrote a *Mussar Sefer* for himself. His children wanted to publish it, and they went to R' Moshe Feinstein. R' Moshe said

that he doesn't like to give *Haskamos* to *Mussar Seferim*, since it means he is *Maskim* to all the *Hashkafos* written. *****

But in this case, he read the entire *Sefer* and he gave his *Haskama*. As an aside, R' Moshe once quipped: על שלשה דברים העולם עומד: על הכבוד, ועל הכבוד, ועל הכבוד The world stands on three things: *Kavod*, *Kavod*, and more *Kavod*! This is exactly what *Novardokers* are always saying: Watch out for *Kavod*. It's all over the place [in every move you make] and it can kill you! *****

The Greatness of *Mussar*

I know a *Novardoker* who is a brilliant and successful fundraiser for the *Mosad* he built. He works with tremendous *Mesirus Nefesh*. Yet he always says that he's not doing nearly what he could be doing. This same person was once asked about how to acquire *Menucha* [which he is loaded with] and he said: "When you are happy with what you have, and you are also happy with what you **don't** have". *****

The same person who always wants more, yet he is sooooo satisfied. He told me that learning *Mussar* about *Bitachon* is like playing piano; sometimes you need to press one key, and other times you need to press a different one. [Just by the way, from his comparison of *Bitachon* to a piano, we see how he loved and enjoyed it]. I once asked R' Gershon how can a person keep a strong *Mussar Seder* all his life? He answered that you need to constantly learn *Mussar* about the greatness of *Mussar*. *****

If people would always talk about the greatness of *Tefila*, they would enjoy their davening much more. The *Novardokers* were always building up the greatness of *Mussar*, and this was the reason for their success, since they believed in what they were doing.

To hear a clear recording of Rabbi Mandel's shiurim, call by dialing:

USA 718 298 2077

UK 0330-1170305

Israel 072-398-2980

Canada 647-797-0056

Here are the ID numbers for last week's Shiurim. When the menu starts, press 9 and enter the Shiur ID right away

Parshas Vayeishev 5783

Shiur ID	Duration	Language
215962	6:38	English
215226	4:04	Hebrew
216276	46:26	English
216249	8:26	Yiddish
216254	3:37	Hebrew
215963	4:46	English
216250	4:27	Yiddish
216256	4:29	Hebrew
215964	5:46	English
216364	7:26	English
216258	5:13	Hebrew
216252	4:30	Yiddish
216365	7:59	English
216253	3:51	Yiddish
216939	47:03	English
216259	3:11	Hebrew
216366	4:16	English

Have Rabbi
Mandel Daven
for your whole
family each
month.

Become a
BITACHON WEEKLY
Monthly Supporter

Rabbi Yehudah Mandel will Daven for every
monthly supporter each erev Rosh Chodesh

Your Donation will directly help spread Bitachon Weeklys Worldwide

\$10 MO. = 12 Bitachon Weeklys
\$18 MO. = 20 Bitachon Weeklys
\$36 MO. = 40 Bitachon Weeklys
\$52 MO. = 60 Bitachon Weeklys
\$72 MO. = 84 Bitachon Weeklys
\$100 MO. = 120 Bitachon Weeklys

Own the Zechus of
Spreading
Emunah & Bitachon
Worldwide

FOR YOUR DONATION:

Checks:
Cong. Shaarei Bitachon
tax ID 87-4766435
Address: 11 Isabella dr Lakewood NJ 08701

Call/Text:
848-245-4278

Paupal:
PayPal.Me/congshbt

Email:
weinberger138@gmail.com

Zelle info:
congshbt@gmail.com

Link:
<https://pay.banquest.com/shaareibitachon>

FOR ANY QUESTIONS OR COMMENTS: 848-245-4278

Send your names to weinberger138@gmail.com
You will get a reply with your monthly supporter number which you
will need if you would want to change or add names in the future.

BITACHON WEEKLY

LIVE A LIFE OF MENUCHA AND HAPPINESS

HUNDRED'S OF YIDDEN TESTIFY THAT BITACHON WEEKLY HAS TRULY ENHANCED THEIR LIVES. YOUR DONATION WILL IMPACT THOUSANDS

DEDICATION OPPORTUNITIES:

R' MANDEL PARTNERSHIP	\$ 7,500 (\$ 625/M)
SEFER SPONSOR	\$ 3,600 (\$ 300/M)
PARSHA SPONSOR	\$ 1,200 (\$ 100/M)
CITY SPONSOR	\$ 600 (\$ 50/M)
BW SUPPORTER	\$ 360 (\$ 30/M)

CORPORATE SPONSORSHIP - CALL US !

THE PRINTING AND DISTRIBUTION OF HUNDREDS OF COPIES IN LAKEWOOD, BNEI BRAK, BROOKLYN. MONSEY, GREAT NECK, DEAL, BALTIMORE AND MORE.

BRING BITACHON WEEKLY TO YOUR CITY FOR ONLY \$60-\$120/WEEK

CALL/TEXT (848) 245-4278

To Donate:

- **Call/Text (848) 245—4278**
- **Mail: Cong. Shaarei Bitachon**
Tax ID 87-4766435
11 Isabella Drive
Lakewood, NJ 08701
- **Zelle info: congshbt@gmail.com**
- **Credit Card: <https://pay.banquest.com/shaareibitachon>**

Questions To Rabbi Mandel

Question: I am not really on top of getting checkups by my doctor. Recently I was speaking to my friend, and he said that it's wrong and that you have to get checkups. What is the right *Hashkafa*?

Answer: Listen, Reb Moshe held¹ that you aren't obligated to get checkups. Now, it depends on your level. Personally, I am not into going. But I will say that if you are a *Shaar HaBitachon Yid*, and *Bitachon* is dominating your life, you don't have to be busy with it.

Question: The *Rov* mentioned that in *Novardok* they would do *Pratim* [unusual behaviors] to break their fear of people. Can you give some practical guidance regarding doing *Pratim*? First of all, are there any specific type of *Pratim* to do? Secondly, I've tried it, and it felt awkward. Is this a problem?

Answer: When working on breaking fear of people and doing *Pratim*, one must be comfortable with it. It's best to do something that others aren't even aware that you are doing something different; like davening before the *Amud*. In *Novardok* they would say that when it comes to *Pratim*, doing things for *Zikkui HaRabbim* is the best way to go.

Question: How does *Ayin Hara* work? The *Gemara* says² that people die from *Ayin Hara*. But why would Hashem let one-person harm another? And do you hold of the people who remove *Ayin Hara*?

Answer: My *Rabbeim* in *Novardok* held not to get involved with *Ayin Hara*'s. There is nothing wrong with going to someone to heal from *Ayin Hara*'s. If you're not into it or afraid of *Ayin Hara*, then it won't harm you. [As far as the *Gemara*, there are others that learn the *Gemara* differently³].

You can submit your questions to Rabbi Mandel by emailing them to questionsforrabbinmandel@gmail.com

¹ בספר מסורת משה [הוראות והנהגות שנשמעו מאת רבן של כל בני הגולה ופוסק הדור הגאון האדיר רבי משה פיינשטיין זצוק"ל, נערך ע"י נכדו ר' מרדכי טנדלר שליט"א, ירושלים תשעו, חלק שני עמ' שו, בסוף העמוד] אבל אין [לומר] שיש ענין לחקור ולדרוש ולמצוא אולי יש למישהו בריא מחלה, דזה דבר שאני לא מסכים, שיש אנשים בריאים שלוקחים בדיקות להיות בטוח שאין להם סרטן, דבמצוה של תמים תהיה [שלא לדרוש עתידות] נכלל לא רק שלא לילך לאוב וידעוני, דהלא זה לא נפרד, [אלא] נכלל בו גם ענינים כאלו, שלא לחקור ולדרוש ע"י רופאים וכדומה.

ובהגהה שם ציין להקדמה של אגרות משה חלק ח [הנקרא: מאן מלכי רבנן, עמ' 29, ד"ה באמצע, וזה לשונו]: כאשר היה בבית חולים ורופאים בדקו את דמו בדיקה שגרתית לגילוי מחלה ממארת ח"ו, אמר שאם היה יודע את מטרת הבדיקה היה מוחה בידם משום תמים תהיה, לדעתו איסור חקירה אחר העתידות שייך לא רק במאי דסמך ליה [אוב וידעוני ודורש אל המתים] אלא גם בענייני רפואה כשאינן ידיעה וחשש ממשי שצריך לבדוק ולהסיק ממנו מסקנה מעשית. רמז לכך איתא בתשובה שנדפסה באגרות משה אה"ע ח"ד סימן י' עיי"ש.

ובענין זה מצאתי בספר "מטוב נהור"ך" [ר' מנחם מנדל שווימער, ח"ג עמ' תפא אות ג] שמעתי פעם באסיפת רופאים שדרש הגאון רבי שמואל הלוי ואזנער זצ"ל בעל שבט הלוי, ואמר דאדם בריא אסור לעשות בדיקת דם כדי לחקור חששות רחוקות וזהו חסרון בתמים תהיה עם ה' אלקיך, כפירש"י שאין לחקור אחר זה, אבל בדיקה רגילה אינה בגדר חקירה.

ויש לציין עוד למה שכתב בספר נשמת אברהם [הלכות חולים רופאים ורפואה, מאת פרופ' אברהם סופר, ירושלים תשנ"א, ח"ד, הקדמה ליו"ד סי' שלו, עמ' קכט] שאמר לו הגרש"ז אויערבאך (שליט"א) [זצ"ל] שגם במקרה כזה [שאינו חולה] מותר לבקר אצל רופא ואין בזה משום חוסר בטחון בהש"ת אם כך הוא דרכו של עולם. וכתב עוד: וכתב לי מו"ר הגרי"י נויבירט (שליט"א) [זצ"ל]: וכן מצאנו בספר חול המועד, זכרון שלמה, בתשובות של בעל האג"מ ס"ק טז. [א.ה. לכאורה נראה שזהו סתירה למה שהובא בשמו לעיל, ואין הספר הזה תחת ידי].

² ב"מ קז ב, רב סליק לבי קברי, עבד מאי דעבד [יודע היה ללחוש על הקברות ולהבין על כל קבר וקבר באיזו מיתה מת, אם מת בזמנו אם בעין הרע. רש"י] אמר, תשעין ותשעה בעין רעה ואחד בדרך ארץ. [ועיין עוד בפרקי אבות פ"ב מט"ו ובמפרשיו, ובברכות נח ב, ב"ב יד א, סנהדרין צג א, ובשו"ע או"ח סי' קמא סעי' ו].

ובחזון איש [ליקוטים ב"ב עמ' רנה סימן כ"א, ד"ה יהבו] יהבו ביה רבנן עינייהו ונח נפשיה, מסודות הבריאה כי האדם במחשבתו הוא מניע גורמים נסתרים בעולם המעשה, ומחשבתו הקלה תוכל לשמש גורם להרס ולחורבן של גשמים מוצקים וכו', ובשעה שבני אדם מתפעלים על מציאות מוצלחה, מעמידים את מציאות זו בסכנה, ומ"מ הכל בידי שמים וכל שלא נגזר עליו בדין שמים לאבדן הדבר ניצל, אבל כשנגזר הדבר לאבד, מתגלגל הדבר לפעמים ע"י שימת עין תמהון על הדבר ועי"ז הוא כלה וכו', והיינו כשנגזר עליהן מיתה ביה"כ הזדמן לפניהן עין רעה שגלגלה מיתתן, וכן ראב"י כשהגיע זמנו ליפטר מן העולם ונגזר עליו זמנו, גלגלו מן השמים סיבת מותו ע"י הערת תמהון בלב רבנן וכו', ויתכן דכל שהאדם במעלה יתירה כל סגולותיו ובחינותיו יתירות ועינו יותר פועלת, והיינו דאמר יהיבו ביה רבנן עינייהו וכו', אע"ג דבלא דינא לא מיית אינש, משום דשטן מקטרג בשעת הסכנה, ואדם נידון בכל יום, וגם בדין יוה"כ קובעין לפעמים להניחו אחרי טבע העולם ולא לעשות לו נס.

³ בתוס' ב"מ שם [ד"ה תשעים] הקשו א"כ בני יוסף שלא שלטה עליהם עין הרע היה להם לחיות הרבה מכל השבטים עיי"ש. ותיירץ בספר כנסת ישראל [לר' ישראל גאלדמאנן, על פרקי אבות פ"ב, נדפס בסעאיני תרפ"ה, עמ' קי א, אות תיב] ולענ"ד נראה מה דקאמר רב תשעים ותשעה מתו בעין הרע, אינה הכוונה בעין הרע מהבריות, אלא הכוונה בעין הרע שהיה להם על הבריות, כי עין הרע בשל אחרים גורמת כל חולי בגוף ונפש עד שסופו למות טרם זמנו, ומתורצת קושיית התוס' וקל להבין.